յի, Ֆինլանդիայի, Լեհաստանի անկախութիւնները (Ձայներ՝ «լաւ ճանաչեցիք, երբ ձեր ատամները ջարդեցին»): Ճանաչեցինք Վրաստանի անկախութիւնը. ճանաչել ենք, ճանաչում ենք և կը ճանաչենք Հայաստանի անկախութիւնը, քանի որ այդպէս է ցանկանում հայ աշխատաւոր ժողովուրդը (Ձայներ. «Էնվերը կը նեղանայ», «ձեր դաշնակից Մուստաֆա Քեմալ փաշան էլ ձեզ պէս է ցանկանում և ճանաչում», «Իսկ Ղարաբա՞ղը, Զանգեզո՞ւրը, Ղազախի դէպքե՞րը»: Մէկը հուժկու ձայնով՝ «շատ մի խօսիր, Ղարաբա՛ղը տուր»): Մեր քաղաքականութիւնը եղել է խաղաղութեան քաղաքականութիւն (ծիծաղ, սուլոց, ձայներ՝ «սո՛ւտ է, սո՛ւտ է»): Բազմաթիւ ճակատներում մեր թափած արեան մեղքը մերը չէ (Ձայներ՝ «ձե՛ր մեղքն է, մի օր կը պատասխանէք ռուս ժողովրդին այդ արեան համար»): Այդ արիւնը ընկնում է Անտանտի վրա: (Ձայներ՝ «ո՛չ ձեր վրա, բոլշևիկներիդ վրա, աւազակնե՛ր»): Արևելքում մենք օգնում ենք և պաշտպանում ենք ճնշուած ազգերը ընդդէմ Անտանտի: Մեզ համար թանգ են հայ աշխատաւոր զանգուածների շահերը (Ձայներ՝ «սո՛ւտ է, մի՛ վիրաւորէք այդ ժողովրդին»): Թանգ են և Պարսկաստանի, Հնդկաստանի և Տաճկաստանի աշխատաւորութեան շահերը (Ձայներ՝ «ո՛չ, թանգ են ձեզ համար էնվէր փաշաների ու բէգերի շահերը»): Բայց Դաշնակցութիւնը իմպերիալիստների կողմն է բռնել և Հայաստանը դարձնում է զէնք Անտանտի ձեռքին: (Ձայներ՝ «սո՛ւտ էք ասում, Դաշնակցութիւնը ինքը հայ աշխատաւորութիւնն է»): Հայ ժողովուրդը պէտք է ընտրի երկուսից մէկը՝ ցանկանում է լինել մե՞ղ հետ (ձայներ՝ «հայ ժողովուրդը Էնվէր չէ»), թէ՞ շարունակել հին քաղաքականութիւնը: Երկու ամիս առաջ մենք մեր միջնորդութիւնը առաջարկեցինք Հայաստանին և Տաճկաստանին: (Ձայներ՝ «սուտ էք խօսում, ձեր միջնորդութիւնը արտայայտուեց Ղարաբաղում, Զանգեզուրում, Ղազախում, Նախիջևանում»): Հայաստանը մինչև այսօր չի պատասխանել, իսկ Տաճկաստանը համաձայնուեց (սուլոցներ, «կորչի՛ք»-ներ): Իմ կառավարութիւնը այսօր էլ նոյն վճռի վրա է: Ահա իմ պատասխանը:

Սուլոցների, անվերջ «կորչի՛ք»-ների և սպառնական աղաղակների տարափի տակ Ստարկը թողեց պատշգամբը, իսկ միտինգը դեռ երկար շարունակւում էր խորհրդային ներկայացուցչութեան պատուհանների տակ:

Նոյն անվերապահ թշնամանքով ընդունեցին պատերազմի լուրը և վրաց քաղաքական շրջանները, բացի ծայրայեղ ազգայնականներից, որոնք Քեմալի յարձակումը համարում էին յարմար առիթ լուծելու համար Լոռիի և Ախալքալակի հարցերը. «Որ Քեմալ փաշան Հայաստանը ատում է, գրում էր «Էրթօքա»-ն (№ 2279), այդ ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ: Բայց մենք չէինք կարծում, որ կոմունիստները այն ատելան կը ստորանային, որ իրենց ձեռքը կը մեկնէին այդ մարդուն — վերջին պատերազմի ընթացքում սարսափելի մերկութեամբ հանդէս եկած իր մարդակերութեամբ և բռնակալութեամբ... Այսօր ռուսական իմպերիալիզմի մերկանալն ու Թիւրքիայի հետ բարեկամանալը անվիճելի փաստ է... Ինչո՞վ կարելի է արդարացնել Քեմալի յարձակումը. — միմիայն նրա վայրենի դիտաւորութիւններով: Ինչպիսի՞ դրդապատճառներ են գործի մղում նրան.—միմիայն ատելութիւնը զէպի Հայաստանը»: «Թիւրքերը նպատակ ունեն Կարս—Սարըղամիշի ուղղութեամբ, գրում էր «Բորբա»-ն, ամբողջ Հայաստանի վրայով միանալ բոլշևիկներին: Հայ ժողովրդին, Հայաստանին անմիջապէս վտանգ է սպառնում: Մենք պարտաւոր ենք հուժկու ձայն բարձրացնել հայ ժողովրդի ինքնապաշտպանութեան իրաւունքի համար... Եթէ Քեմալին յաջողի